

Rīgā, 2016. gada 24. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/27

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Krastiņu pansionāta aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) pēc projekta "Aleju apsekošana un izvērtēšana" tehniskajā specifikācijā atrodamās aleju apsekošanas un dižkoku uzmērīšanas anketas reģistrēt alejas koku skaitu, alejas kopgarumu, kā arī reģistrēt alejā augošos dižkokus. (6) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Krastiņu pansionāta aleju (7) balstoties uz izpētes rezultātiem sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas.

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā.

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra alejas koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas.

Alejā veikta dižkoku uzmērīšana, aizpildot dižkoku anketu. Koku diametri noteikti ar mērlenti 1,3 m augstumā virs sakņu kakla, kā arī 1,3 m augstumā virs zemes. Koku augstums noteikts vispirms dabā uzņemot dižkoka fotogrāfiju, kurā redzams dižkoks un pie koka novietota mērlente viena metra augstumā. Augstuma uzmērīšana veikta datorā GIMP 2.8. programmā ar *Measure tool* rīku, izmērot attēlotā dižkoka un pie tā novietotās mērlentes augstumu pikseļos un pēc tam proporcionāli izrēķinot koka augstumu metros.

Alejas kopgarums noteikts *Google maps* karšu pārlūkā atrodot attiecīgo aleju un izmantojot pārlūkā pieejamo attāluma mērīšanas funkciju.

Par aleju aizpildīta aleju apsekošanas anketa, izņemot sadaļas par apdraudējumiem un alejas ieteicamo apsaimniekošanu. Alejas koku uzskaitē veikta, izejot aleju visā tās garumā un uzskaitot katru aleju veidojošo koku (atzīmēta koka suga un stāvoklis skalā no 1-5, kur 1 apzīmē mirušu koku, bet 5-ideālu stāvokli), atzīmēti arī celmi un tukšās vietas alejas koku rindās, kur kādreiz ir auguši alejas koki. Uzskaitē nav ietverti izteikti jaunāki un nesen stādīti koki. Raksturīgo koku diametra un augstuma mērījumiem izmantotas iepriekš aprakstītās dižkoku uzmērīšanas metodes. Apsekošanas anketā norādītās koordinātas uzņemtas ar GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Krastiņu pansionāta aleju iegūta, apzinot pieejamo informāciju interneta resursos.

3. Alejas aizsardzības statuss

Krastiņu pansionāta aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Krastiņu pansionāta alejas kā dabas pieminekļa statusu, aizsardzības un izmantošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām".

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Krastiņu pensionāta aleja atrodas Aglonas novada Kastuļinas pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Aglonas novada teritorijas plānojums 2013. – 2025. gadam
- Aglonas novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam
- Aglonas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. - 2037. gadam.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Latgales programma 2010 – 2017
- Latgales stratēģija 2030.

Aglonas novada teritorijas plānojuma 2013. – 2025. gadam paskaidrojuma raksta apakšnodaļā 4.2. *Aizsargājami koki un alejas* minēts, ka “Geraņimovas parkā atrodas ainaviski skaistā liepu aleja, kas ir arī aizsargājama”. Aglonas novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 10.3.3. apakšnodaļā Krastiņu pensionāta aleja atzīmēta kā aizsargājama aleja, dota alejas shēma un robežu apraksts, atsaucoties uz 22.11.2005. MK noteikumiem Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”. Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Krastiņu pensionāta aleja nav attēlota.

Aglonas novada attīstības programmas 2012. – 2018. gadam novada situācijas apraksta daļā norādīts, ka “Geraņimovas parkā atrodas ainaviski skaistā liepu aleja, kas ir arī aizsargājama”, šī informācija sakrīt ar teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā sniegto informāciju par aleju.

Aglonas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013. - 2037. gadam Krastiņu pensionāta aleja attēlota stratēģijas 13. pielikuma kartoshēmā “Aizsargājamās dabas un kultūrvēsturiskās teritorijas Aglonas novadā”. Dabas ainavas kopumā stratēģijā norādītas kā viena no svarīgākajām Aglonas novada vērtībām.

Latgales programmā 2010 – 2017 un Latgales stratēģijā 2030 nav informācijas par Krastiņu pensionāta aleju. Šajos plānošanas dokumentos galvenais uzsvars likts uz Latgales reģiona ezeriem kā dabas tūrismu veicinošām dabas teritorijām.

5. Alejas apsekošana

Krastiņu pensionāta aleja apsekota 2016. gada 17. septembrī plkst. 17:20 – 19:00. Apsekošanas laikā ir daļēji mākoņains, mēreni silts laiks bez nokrišņiem.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Krastiņu pensionāta alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 20. pielikumā. Aleja sākas aiz bijušās Askirku muižas (tagadējā pensionāta “Krastiņi”) vārtiem un turpinās līdz zemes ceļam, kas ved uz Jaunaglonu. Alejas aptuvenais kopgarums ir 210 m. Aleju pamatā veido vidēju un lielu dimensiju liepas, no kurām divas sasniegušas dižkoka izmērus. Kopā alejā uzskaitīti 79 koki (73 liepas, 5 kļavas, 1 ozols), kas stādīti vienā rindā katrā ceļa pusē gar ceļu, kurš pašreiz tiek izmantots kā gājēju taka. Alejai piegulošo teritoriju veido lauksaimniecības zemes, kā arī neliels meža fragments.

1.attēls. Krastiņu pansionāta aleja, skats no muižas vārtiem. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

2.attēls. Krastiņu pansionāta aleja, skats no Jaunaglonas ceļa. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas, līdz ar to pašlaik aleja ir maznozīmīga no īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju aizsardzības viedokļa.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No aizsargājamo ķērpju un sūnu viedokļa alejā apsaimniekošana nav nepieciešama.

9. Alejas kultūrvēsture

Tagadējā VSAC “Latgale” filiāle “Krastiņi” atrodas kādreizējās Askirkas muižas ēkā, kura celta 19. gadsimtā. Krastiņu pansionāta aleja visticamāk pieder pie Askirku muižas apstādījumiem, jo ved līdz kādreizējās muižas vārtiem, kas saglabājušies līdz mūsdienām (3. attēls).

3.attēls. Askirkas muižas vārti, skats no alejas. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Aleja ir maznozīmīga no īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju viedokļa, tomēr tas nemazina alejas ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību. Nemot vērā apkopoto informāciju par alejas kultūrvēsturi un alejas ainavisko situāciju, ieteicams aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Aglonas novada teritorijas plānojums 2013. – 2025. gadam. Apstiprināts ar Aglonas novada domes 2013. gada 28. augusta lēmumu (protokols Nr. 18, 17. §). Pieejams:<http://www.aglona.lv/novada-dome/attistibas-planosanas-dokumenti/teritorijas-planojums-2/>

Aglonas novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam. Apstiprināta ar Aglonas novada domes 2012. gada 28. jūnija lēmumu (protokols Nr. 9.9.). Pieejama:<http://www.aglona.lv/novada-dome/attistibas-planosanas-dokumenti/attistibas-programma/>

Aglonas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. - 2037. gadam. Apstiprināta ar Aglonas novada domes 2013. gada 27. decembra lēmumu Nr. 26, 15. §. Pieejama:<http://www.aglona.lv/novada-dome/attistibas-planosanas-dokumenti/ilgtspejigas-attistibas-strategija/>

Latgales programma 2010 – 2017. Apstiprināta ar 2010.gada 1.decembra Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes sēdes lēmumu. Izstrādātājs: “Grupa 93”. Pieejama: <http://www.latgale.lv/lv/padome/planosana>

Latgales stratēģija 2030. Apstiprināta ar 2010.gada 1.decembra Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes sēdes lēmumu. Pieejama: <http://www.latgale.lv/lv/padome/planosana>

13. Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

Krastiņi. Pieejams: <http://www.vsacelatgale.gov.lv/par-mums/padotibas-iestades/66-krastini>

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;

sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.

